

Vejledning til Inatsisartutlov om alderspension

Januar 2020

Indhold

1. Indledning	4
1.1. Indledende bemærkninger	4
1.2. Administration	4
1.3. Områder uden for kommunal inddeling	4
1.4. Nordisk pension	5
2. Pensionsalder, tilkendelse og optjening	5
2.1. Pensionsalderen	5
2.1.1. Udskydelse af pensionsalderskravet er en konkret vurdering	5
2.1.2. Krav til at få udsendt pensionsalderskravet	5
2.1.3. Hvem kan komme i betragtning til fremskudt pensionsalder?	6
2.1.4. Hvornår er man nedslidt?	6
2.1.5. Beregning af 35 års anciennitet	6
2.1.6. Hvad er hårdt fysisk og psykisk arbejde?	7
2.1.7. Materiale til brug for vurdering af fremskudt pensionsalder	7
2.1.8. Eksempel på et sagsforløb	7
2.2. Optjening	9
2.3. Tilkendelse	9
3. Tildelingskriterier	10
3.1. Personkreds	10
3.2. Hvad forstås ved et par?	11
3.2.1. Er alderspensionisten enlig?	11
3.2.2. Familie og ægtefælle	12
3.3. Alderspension og social døgninstitution	12
4. Pensionsbeløbet	13
4.1. Beregning af alderspensionen	13
4.2. Grundbeløb og pensionstillæg	13
4.2.1. Grundbeløb, jf. § 9	13
4.2.2. Pensionstillæg, jf. § 10	13
4.2.3. Pensionstillæg, jf. § 5, stk. 2	14
4.3. Aktuel indkomst	14
4.3.1. Opgørelse af årlig samlet aktuel indkomst	14
4.4. Indkomstregulering	14
4.4.1. Eksempler for en enlig pensionist	15
4.4.2. Eksempler for en pensionist i parforhold	17
4.5. Forventet aktuel indkomst (tilkendelse og væsentlige ændringer)	19
5. Tillæg	20
5.1. Børnetillæg	20
5.2. Økonomisk tillæg	20
5.2.1. Tilbagebetaling af økonomisk tillæg	22
5.3. Rådighedsbestemt tillæg	22
5.4. Handicaptillæg	23
5.5. Helbredstillæg	23
5.6. Rejseudgifter til begravelse	23
5.7. Andre rettigheder	24
6. Hjemmehjælp	25

6.1.	Hjemmehjælp efter alderspensionsloven	25
6.2.	Hjemmehjælp efter offentlig hjælp forordningen	25
6.3.	Klageadgang.....	25
7.	Borgerens oplysningspligt og kommunens kontrolforpligtelse	26
7.1.	Borgerens oplysningspligt	26
7.2.	Kommunens kontrolforpligtelse	26
7.3.	Uberettiget modtaget alderspension og tillæg	26
8.	Ophold på institution mv.....	28
8.1.	Midlertidigt ophold på institution mv.	29
8.2.	Længerevarende ophold på institution mv.	30
8.3.	Modregning og egenbetaling	31
8.3.1.	Egenbetaling for ophold på social døgninstitution	31
8.3.2.	Modregning i alderspension ved ophold på øvrige institutioner	31
9.	Udbetaling, tvungen administration, flytning, ophør af pension m.v.	31
9.1.	Udbetaling af alderspension	31
9.2.	Tvungen administration af alderspension og tillæg	31
9.3.	Flytning til anden kommune.....	33
9.4.	Flytning fra Grønland	33
9.5.	Ferieophold uden for Grønland	33
9.6.	Ved dødsfald eller når pensionisten er meldt savnet	34
9.6.1.	Dødsfald.....	34
9.6.2.	Meldt savnet	34
10.	Udlæg, anvendelsesområde.....	34
10.1.	Udlæg	34
10.2.	Anvendelsesområde	35
11.	Finansiering og regnskab	35
12.	Klage og sagsbehandlingsretlige regler	35
12.1.	Klage.....	36
12.2.	Sagsoplysning inden afgørelse	36
12.2.1.	Indledning	36
12.2.2.	Partsbegrebet	36
12.2.3.	Oplysning af sagen/notatpligt	36
12.2.4.	Udsættelse af sagen.....	36
12.2.5.	Høring af parterne.....	37
12.3.	Afgørelse af sagen.....	37
12.3.1.	Er sagen klar til afgørelse?	37
12.3.2.	Afgørelsens form	37
12.3.3.	Begrundelse.....	38
12.3.4.	Klagevejledning	38

1. Indledning

1.1. Indledende bemærkninger

Lovgrundlaget for ydelse af alderspension er i Inatsisartutlov om nr. 20 af 23. november 2015 om alderspension med senere ændringer, samt Selvstyrets bekendtgørelse nr. 21 af 29. december 2015 om alderspension.

Inatsisartutlov om alderspension og Selvstyrets bekendtgørelse om alderspension er offentliggjort på www.lovgivning.gl

Inatsisartutloven trådte i kraft den 1. januar 2016.

1.2. Administration

Lovgivningen om alderspension administreres af de enkelte kommunalbestyrelser og Naalakkersuisut.

Kommunalbestyrelsen behandler og træffer afgørelse vedr. ansøgning om alderspension, børnetillæg, handicap- og helbredstillæg og økonomisk og rådighedsbestemt tillæg for personer med bopæl i de respektive kommuner, jf. § 19, stk. 1.

Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om vederlagsfri hjemmehjælp, jf. § 18. Der ydes ikke hjemmehjælp til pensionister bosat uden for Grønland.

Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender behandler og træffer afgørelse vedr. ansøgning om alderspension, børnetillæg, handicap- og helbredstillæg og økonomisk tillæg for personer med bopæl uden for den kommunale inddeling, jf. § 19, stk. 2.

Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender behandler og træffer afgørelse vedr. ansøgning om pension efter Nordisk konvention om social sikring.

1.3. Områder uden for kommunal inddeling

Landstingslov nr. 15 af 5. december 2008 om Grønlands inddeling i landsdele og kommuner fastlægger de enkelte kommuner og områder uden for den kommunale inddeling.

Områderne uden for den kommunale inddeling omfatter:

- 1) De i henhold til traktat af 27. april 1951 om forsvaret af Grønland oprettede dansk-amerikanske forsvarsområder. (Pituffik).
- 2) Nationalparken i Nordøstgrønland. Nationalparkens grænser er fastlagt i Landstingslov nr. 15 af 9. november 1988 om ændring af Landstingslov om naturfredning i Grønland § 1, stk. 2 og 3.

Ansøgning om alderspension, børnetillæg, handicap- og helbredstillæg og økonomisk tillæg skal af personer med bopæl uden for den kommunale inddeling i Grønland, indgives til Naalakkersuisut, jf. § 19, stk. 2.

Naalakkersuisut har på dette område samme beføjelser og pligter som en kommunalbestyrelse. Dette følger af § 6, stk. 2 i landstingsforordning nr. 11 af 12. november 2001 om socialvæsenets styrelse og organisation.

Dette indebærer for en alderspensionist bosat uden for kommunal inddeling, at Naalakkersuisut behandler og afgør ansøgning om ydelser og i øvrigt træffer afgørelser i henhold til lov om alderspension, herunder f.eks. afgørelse på ansøgning om udskudt pensionsalder, tillæg m.v.

Naalakkersuisuts afgørelser vedrørende sager uden for den kommunale inddeling kan påklages til Det Sociale Ankenævn, Postboks 689, 3900 Nuuk, inden for en frist af 4 uger, regnet fra modtagelse af afgørelsen.

1.4. Nordisk pension

Ansøgninger om Nordisk pension, dvs. alderspension jf. Nordisk konvention om Social Sikring, skal indgives til Naalakkersuisut, der foretager såvel sagsbehandling som udbetaling af denne pensionstype.

2. Pensionsalder, tilkendelse og optjening

2.1. Pensionsalderen

Pensionsalderen følger af lovens § 1.

§ 1, stk. 1 fastslår, at pensionsalderen er 65 år. Men pensionsalderen vil gradvist stige i de kommende år. Pensionsalderen stiger til 66 år pr. 1. januar 2017. Pensionsalderen stiger til 67 år pr. 1. januar 2021.

Personer, der allerede er tilkendt alderspension vil ikke fortabe retten hertil, selv om pensionsalderen stiger i de kommende år, jf. § 1, stk. 5.

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at pensionsalderen først stiger til 66 år den 1. januar 2021 og til 67 år den 1. januar 2025 for personer, som er nedslidt efter 35 års hårdt fysisk eller psykisk arbejde.

2.1.1. Udskydelse af pensionsalderskravet er en konkret vurdering

Beslutning om udskudt forhøjelse af pensionsalderen træffes konkret og på grundlag af ansøgning herom.

Der kan ikke træffes en generel beslutning om at udskyde forhøjelsen af pensionsalderen. Der kan f.eks. ikke træffes generel beslutning om at udskyde pensionsalderen for særlige faggrupper, selvom den almindelige erfaring tilsiger at disse typisk vil være nedslidt i en alder af 65-66 år.

Kommunalbestyrelsen kan i sagsbehandlingen af en ansøgning fremskaffe materiale til brug for vurderingen, se afsnit 2.1.7.

2.1.2. Krav til at få udskudt pensionsalderskravet

For at det er aktuelt at undersøge, om en borger kan få udskudt pensionsalderskravet skal følgende være gældende:

- Borgeren skal blive 65 år i tidsperioden 1. januar 2017 – 1. januar 2021, eller blive 66 i perioden januar – 1. januar 2025, og
- Borgeren skal være nedslidt, og
- Borgeren skal have mindst 35 års anciennitet, og
- De 35 års anciennitet skal være i forbindelse med hårdt fysisk eller psykisk arbejde.
- Borgeren er fortsat tilknyttet arbejdsmarkedet

2.1.3. Hvem kan komme i betragtning til fremskudt pensionsalder?

De personer, som kan komme i betragtning i forhold til alderskravet i § 1, stk. 2 skal fylde 65 år i perioden fra den 1. januar 2017 til den 1. januar 2021. Hvis personen ikke er eller bliver 65 år i tidsperioden, så er det ikke aktuelt at vurdere, om de øvrige betingelser er opfyldt.

For at komme i betragtning til § 1, stk. 3, skal personen være eller blive 66 år i perioden fra den 1. januar 2021 til den 1. januar 2025. Hvis personen ikke fylder 66 år i tidsperioden, så er det ikke aktuelt at vurdere, om de øvrige betingelser er opfyldt.

Alderen skal beregnes på ansøgningstidspunktet.

2.1.4. Hvornår er man nedslidt?

Der ses ikke at være en egentlig definition af, hvad nedslidning er – hverken medicinsk eller i ordbøger.

I denne vejledning forstås nedslidning som, *”En proces hvor én eller flere længerevarende udefrakommende påvirkninger medfører én eller flere bestemte former for lidelser.”*

Nedslidning er kroppens reaktion på belastningerne i ens daglige virke. Det kan være i form af smerter i musklerne, ømhed i nakken eller værkende knæ, manglende koncentration, hovedpine mv.. Kroppen kan holde til store belastninger over lang tid, men der er grænser. Lang tids belastning uden pauser og uden variation giver skader eller svækker legemet.

En forudsætning for, at man kan få dispensation for alderspensionskravet er, at den fysiske eller psykiske nedslidning skal være en følge af ansøgers lønarbejde og/eller selvstændige erhvervsvirksomhed og have resulteret i en varig og væsentlig nedsættelse af den pågældendes arbejdsmuligheder.

Det er samtidig en forudsætning, at ansøgeren fortsat er tilknyttet arbejdsmarkedet. Nedslidning og fremskudt alderspension skal altså ikke forveksles med, at man ikke længere er i stand til at varetage et arbejde, da dette falder ind under førtidspensionsområdet.

2.1.5. Beregning af 35 års anciennitet

En udskydelse af tidspunktet for overgang til forhøjet pensionsalder forudsætter, at ansøgeren har været beskæftiget i mindst 35 år vurderet efter karakteren af den pågældendes beskæftigelse. Ansøgers aktive arbejdsperiode opgøres som den samlede periode fra ansøgers varige indtræden på arbejdsmarkedet og frem til ansøgningstidspunktet. I opgørelsen medregnes arbejdsfrie perioder, der skyldes barselsorlov, efteruddannelse og videreuddannelse, periodisk ledighed ved råvaremangel og islæg og anden uforskyldt ledighed. I opgørelse af arbejdsperioden bortses fra perioder uden beskæftigelse og hvor ansøger ikke må anses for at have været aktivt jobsøgende.

2.1.6. Hvad er hårdt fysisk og psykisk arbejde?

Ved fysisk nedslidt forstås en nedslidning af kroppens funktion for eksempel gennem ensformige, belastende arbejdsbevægelser eller hårdt arbejde, som har medført nedsat fysisk funktionsevne.

Ved psykisk nedslidt forstås en nedslidning af det psykiske helbred grundet et psykisk belastende arbejde, hvor arbejdsopgaverne, omfanget heraf eller omgivelserne har været af en belastende karakter og medført nedsat psykisk funktionsevne.

2.1.7. Materiale til brug for vurdering af fremskudt pensionsalder

Der kan ved behandling af ansøgning om udskudt forhøjelse af pensionsalderen inddrages de lægelige oplysninger og erklæringer, der måtte være nødvendige for at kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om udskudt forhøjelse af alderspensionen i de konkrete sager. Det er ikke et krav, at der skal indhentes en decideret lægeerklæring, men kommunalbestyrelsen kan anmode herom såfremt det findes nødvendigt i den enkelte sag.

En ansøger om udskudt forhøjelse af pensionsalderen er forpligtet til at medvirke til sagens oplysning, herunder om nødvendigt meddele kommunalbestyrelsen bemyndigelse til at indhente de relevante oplysninger for at vurdere om betingelserne for udskudt pensionsalder er opfyldt.

Det fremgår af § 6, stk. 4 i alderspensionsbekendtgørelsen, at kommunalbestyrelsen kan pålægge ansøger at fremskaffe nødvendig dokumentation for vurdering af ansøgers samlede arbejdsperiode, og arbejdets karakter og varighed. Kommunalbestyrelsen kan ligeledes pålægge ansøger at fremskaffe dokumentation for funktionsevne og årsags-sammenhæng mellem ansøgers tidligere arbejde og nedsættelse af funktionsevnen.

2.1.8. Eksempel på et sagsforløb

En borger har smerter i begge sine knæ efter at have arbejdet som elektriker og flytte-mand i mange år. Han møder derfor op på kommunen d. 23. marts 2017 og ansøger om at kunne gå på pension som 65 årig, og dermed få dispensation for pensionsalderen, som er 66 år. Borgeren er fortsat tilknyttet arbejdsmarkedet.

Alderskravet:

Borgeren oplyser, at han er født d. 15. juni 1953.

Det betyder, at han bliver 65 år d. 15. juni 2018, og dermed opfylder alderskravet efter vejledningens afsnit 1.2.1.

35 års anciennitet:

Borgeren oplyser, at han startede som lærling ved den lokale elektriker d. 1. februar 1970 hvor han arbejdede frem til 1. juli 1997.

Fra 1. juli 1997 og indtil 1. februar 2005 arbejdede borgeren som flyttemand, hvor han flyttede tunge møbler.

For at have et mindre fysisk arbejde, tog borgeren job som kontorassistent fra d. 1. marts 2005 til d. 1. september 2005.

Borgeren savnede dog elektrikerarbejdet og tog derfor job som elektriker igen fra d. 1. oktober 2005 og det har han haft lige siden.

Sagsbehandleren beder borgeren dokumentere, at ansættelsesforholdet har fundet sted.

Borgeren kommer med lønsedler, som kan dokumentere sine ansættelser fra 1997 og indtil dags dato.

Ved elektrikerfirmaet, hvor borgeren er udlært, er der ikke nogen lønsedler, men borgerens gamle chef har skrevet et brev, som bekræfter, at borgeren har arbejdet der i perioden.

Sagsbehandleren vurderer, at alle ansættelsesforholdene har fundet sted.

De 35 års arbejde skal være hårdt fysisk eller psykisk arbejde:

Sagsbehandleren beder om at få oplyst, hvilke opgaver borgeren har udført i sine ansættelser.

Ud fra opgavebeskrivelsen vurderer sagsbehandleren, at borgeren har haft hårdt fysisk arbejde i hele sin periode som elektriker og flyttemand.

Borgerens anciennitet som kontorassistent vurderes ikke at have været hårdt fysisk arbejde.

Borgeren har derfor på nuværende tidspunkt (den 23. marts 2017) en anciennitet, hvad kan betegnes som hårdt fysisk arbejde, på:

Elektriker: 27 år og 5 måneder + 11 år og 6 måneder = 38 år og 11 måneder
Flyttemand: 7 år og 7 måneder

I alt: 46 år og 6 måneder.

Dermed opfylder borgeren også kravet om de 35 års arbejde.

Er borgeren nedslidt og er der en årsagssammenhæng til borgerens tidligere arbejde

Sagsbehandleren er i tvivl om, der er en direkte sammenhæng mellem borgerens smerter i knæene og det arbejde han har udført. Sagsbehandleren anmoder derfor borgeren om at få lavet en lægeerklæring, som skal belyse om smerterne i borgerens knæ udspringer fra borgerens arbejde som elektriker og flyttemand.

Borgeren går til læge og får lavet lægeerklæringen, som viser, at han har slidgigt i begge knæ. Det fremgår af lægeerklæringen at slidgigten i knæene skyldes, at arbejdet som elektriker har bestået af knæliggende og/eller hugsiddende arbejde i mange år. De tunge løft som flyttemand har ikke muligvis medvirket til slidgigten.

Resultat:

Sagsbehandleren mener der er grundlag for at imødekomme borgerens ansøgning, og følger sagsbehandlingslovens regler i udarbejdelsen af en afgørelse.

2.2. Optjening

Retten til fuld alderspension er betinget af mindst 40 års fast bopæl i Grønland, Danmark eller Færøerne mellem det fyldte 15. og pensionsalderen. Er betingelsen for fuld pension ikke opfyldt, er der ret til en brøkpension. Brøkpensionen fastsættes efter forholdet mellem den faktiske bopælstid og 40 år, jf. § 7.

Eksempel:

En person har boet sammenlagt 20 år i Grønland. Bopælstiden sættes i forhold til den maksimale bopælstid på 40 år. Pensionen udgør $20/40$ eller $1/2$ af den alderspension, der kan opgøres på grundlag af lovens almindelige bestemmelser.

Eksempel:

En person har boet sammenlagt fem år i Grønland og tre år, seks måneder og ni dage i Danmark. Den samlede bopælstid er således otte år, seks måneder og ni dage. Bopælstiden nedrundes til otte år, og sættes i forhold til den maksimale bopælstid på 40 år. Brøkpensionen udgør $8/40$ eller $1/5$ af en fuld grønlandsk alderspension.

Der nedrundes til hele antal år ved opgørelse af bopælstider i relation til alderspension.

2.3. Tilkendelse

Alderspension tilkendes efter ansøgning fra den første i måneden efter opnået pensionsalder, jf. § 1. Kommunerne bør informere borgerne om retten til alderspension før borgeren opfylder alderskravet for alderspension.

Alderspension kan tilkendes fra den første i måneden efter, at der er ansøgt om alderspension og betingelserne for at modtage alderspension er opfyldt, jf. § 6, stk. 1.

Søger en person alderspension efter, at alderskriteriet er opfyldt, tilkendes pensionen fra den første i måneden efter ansøgningsdatoen, jf. § 6, stk. 2. Det vil ikke være muligt at modtage alderspension med tilbagevirkende kraft fra det tidspunkt, hvor personen opfyldte aldersbetingelsen.

Personer, som modtager førtidspension vil overgå til alderspension uden ansøgning, når førtidspensionisten opfylder aldersbetingelsen, jf. § 6, stk. 3.

3. Tildelingskriterier

3.1. Personkreds

Hovedreglen er, at ydelser af alderspension er betinget af dansk indfødsret (dansk statsborger).

Opfylder en person ikke betingelsen om dansk indfødsret kan pågældende alligevel få alderspension, hvis:

- bestemmelsen i Nordisk Konvention om Social Sikring er opfyldt eller
- vedkommende har haft sammenhængende fast bopæl i Grønland mindst 3 år umiddelbart forud for ansøgningstidspunktet.

Det er et krav, at denne periode har været sammenhængende, og at personen har været tilmeldt folkeregistret og samtidig har haft fast bopæl i Grønland. Betingelserne skal være opfyldt umiddelbart forud for ansøgningstidspunktet.

For at modtage alderspension efter Nordiske Konvention om Social Sikring skal man have haft fast bopæl og arbejdet i minimum 1 år i Grønland. Man skal endvidere på ansøgningstidspunktet have fast bopæl i et land omfattet af konventionen. Herudover er det selvfølgelig et krav, at øvrige betingelser for at modtage alderspension er opfyldt.

Grønland har tiltrådt Nordisk Konvention om Social Sikring. Da Nordisk Konvention om Sociale Sikring i hovedsagen fastslår, at EØF forordning nr. 883/2004 skal finde anvendelse imellem de nordiske lande betyder det, at personer omfattet af Nordisk Konvention om Social Sikring kan få alderspension fra Grønland, hvis de har fast bopæl i et af EØS-landene og opfylder betingelserne herfor. Der kan ikke modtages fuld pension fra flere lande samtidigt.

EØS er et samarbejde mellem de 28 EU-lande samt Norge, Island og Liechtenstein.

1) Nordiske lande, der har indgået aftale om Nordisk konvention om social sikring, er: Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

Derudover gælder Nordisk konvention om social sikring for de selvstyrende områder Færøerne og Grønland. For Grønlands og Færøernes vedkommende gør det sig gældende, at disse lande ikke er medlem af EU eller omfattet af EØS-aftalen.

2) EU-lande udover de nordiske lande:

Belgien, Bulgarien, Cypern, Estland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irland, Italien, Kroatien, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig.

3) EØS-landene er udover EU-landene:

Island, Lichtenstein og Norge

Retten til alderspension er betinget af, at alderspensionisten har fast bopæl i Grønland, i et af de øvrige nordiske lande eller i et land, der har tiltrådt EØS-aftalen, jf. § 3.

Der stilles desuden i § 4 krav om mindst tre års fast bopæl indenfor Rigsfællesskabet, dvs. Grønland, Danmark eller Færøerne mellem det fyldte 15. år og pensionsalderen. Det er ikke noget krav, at de 3 års fast bopæl er i en sammenhængende periode eller i samme land. Man kan godt opnå ret til alderspension ved eksempelvis 2 års bopæl i Grønland og 1 år i Danmark.

3.2. Hvad forstås ved et par?

3.2.1. Er alderspensionisten enlig?

Beregning af alderspension afhænger af om alderspensionisten er enlig eller har en partner.

Som parterne anses den person alderspensionister er gift med eller har indgået registreret partnerskab med. Som partner anses endvidere en person som alderspensionisten lever med i et ægteskabslignende forhold og som har bestået i mindst 1 år.

Det kan via folkeregistret konstateres, om en ugift alderspensionist bor sammen med en anden voksen person. Deler en pensionist bopæl med en anden voksen person, kan der være grund til at undersøge, om de lever i et ægteskabslignende forhold. Om der rent faktisk er tale om et sådant forhold eller ej, skal afgøres ud fra alderspensionistens egne oplysninger om for eksempel fælles økonomi, fælles børn, fælles rejser osv.

Der er tale om et ægteskabslignende forhold, hvis pensionisten har fælles husførelse, og samlet set har de samme økonomiske og praktiske fordele, som gifte og samlevende har ved at være to om at betale faste og løbende udgifter og ved at være to om at udføre det praktiske arbejde i hjemmet.

Om pensionisten er enlig eller lever i et ægteskabslignende forhold beror på en konkret vurdering af bofællesskabet og de konkrete økonomiske og praktiske fordele pensionisten har ved at samleve med en anden voksen person.

Der er tale om en objektiv vurdering baseret på praktiske og økonomiske kriterier. Vurderingen er ikke baseret på nogen vurdering af samlivets følelsesmæssige grundlag eller om forholdet er af platonisk karakter eller ej. Der kan bestå et samliv af ægteskabslignende karakter selv om parterne ikke deler seng og bord.

Det ægteskabslignende forhold skal have varet i mindst 1 år før det kan tillægges betydning for en afgørelse efter lov om alderspension.

Alderspensionister, der bor i bokollektiver, beskyttet boenhed og ældrekollektiver, anses som boende i egen bolig. Der er ikke grundlag for at anse sådanne boformer for omfattet af begrebet "at leve med i et ægteskabslignende forhold".

Her følger eksempler på hvilke praktiske og økonomiske kriterier der kan indgå i vurderingen. Faste udgifter er bl.a. udgifter til bolig, el, gas, vand, varme, forsikring, telefon, internet og bil. Udgifter til dagligt forbrug er bl.a. udgifter til mad og andre daglig- eller husholdningsvarer, transport og brændstof. Praktisk arbejde i hjemmet er bl.a. at handle ind, lave mad, vaske tøj, gøre rent, ordne have mv.

Hvis kommunen er i tvivl, om pensionisten skal betragtes som enlig eller samlevende, kan kommunen indkalde pensionisten til et møde. Pensionisten kan altid vælge at have en anden person med til mødet hos kommunen. Det kan fx være, hvis pensionisten mener, at det kan være en støtte.

Kommunen udarbejder et skriftligt referat af samtalen. Pensionisten vil efter mødet have ret til at få et skriftligt referat af samtalen. På den måde kan pensionisten få rettet eventuelle fejl, hvis kommunen f.eks. har misforstået det, borgeren har sagt på mødet. Husk, at det er vigtigt at få rettet op på fejl og misforståelser så tidligt som muligt, så kommunen har et korrekt grundlag at træffe afgørelse ud fra.

Det er helt afgørende, at myndighederne træffer afgørelse på et korrekt og fyldestgørende grundlag. Derfor er det vigtigt, at alle oplysninger i sagen er korrekte.

Pensionisten skal f.eks. ikke skrive under på, at denne ikke er enlig, hvis pensionisten er uenig i myndighedernes vurdering.

Pensionisten har krav på at en skriftlig afgørelse

Hvis kommunen f.eks. ændrer eller stopper pensionisten ydelse, fordi pensionisten ikke er enlig længere eller ikke har været det i en periode, vil det være en afgørelse. Afgørelsen fra kommunen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse for myndighedens afgørelse om, at pensionisten anses for samlevende med en anden person.

I afgørelsen skal der efter omstændighederne tages stilling til pensionistens argumenter i sagen. Kommunen skal altså have undersøgt alle relevante forhold i sagen, som pensionisten har gjort opmærksom på.

Kommunen skal partshøre, jf. afsnit 12, inden de træffer en afgørelse, om pensionisten er enlig eller samlevende. Det betyder, at pensionisten får en rimelig frist til at komme med bemærkninger om oplysninger, som er indhentet.

Afgørelsen skal indeholde en vejledning om, hvem der kan klages til og om fremgangsmåden, jf. afsnit 12.

3.2.2. Familie og ægtefælle

Hvis alderspensionisten bor sammen med en anden, eksempelvis et familiemedlem, uden at der er tale om ægteskabslignende forhold har alderspensionisten rettigheder som enlig.

For så vidt angår alderspensionister, der er gift eller har indgået registeret partnerskab er det uden betydning, om de rent faktisk bor sammen, idet den gensidige forsørgelsespligt stadig vil være til stede.

3.3. Alderspension og social døgninstitution

En alderspensionist, der har en partner, sidestilles med en enlig, hvis partneren varigt flytter til en social døgninstitution. Selvom pensionisten i disse tilfælde fortsat har en

partner, vil alderspensionisten ikke længere have de økonomiske fordele ved samlivet, jf. § 5, stk. 3

Se mere om ophold på institution under afsnit 8.

4. Pensionsbeløbet

4.1. Beregning af alderspensionen

Alderspensionens grundbeløb beregnes på baggrund af alderspensionistens årlige samlede aktuelle indkomst bortset fra alderspension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring.

Pensionstillægget beregnes på baggrund af alderspensionisten og eventuel partners årlige samlede aktuelle indkomst bortset fra førtids- og alderspension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring.

Alderspensionen reguleres hvert år den 1. januar. Udbetaling reguleres ved væsentlige ændringer i de forhold, der danner grundlag for den oprindelige beregning af alderspension. Dette følger af § 12.

Grundbeløb og pensionstillæg reguleres på grundlag af det af Grønlands Statistik offentliggjorde reguleringsprisindeks. Beløbene findes på www.Naalakkersuisut.gl under gældende sociallovgivning. I senere vedtaget Finanslov 2019 og Finanslov 2020 ændres dette dog til, at grundbeløb og pensionstillæg reguleres ved satstilpasningsprocenten.

Alderspensionen udbetales med de nævnte satser, når betingelserne for optjening af fuld pension er opfyldt. Ellers udbetales med et antal fyrretyvende dele af beløbet afhængigt af antallet af den faktiske bopælstid, jf. § 7.

4.2. Grundbeløb og pensionstillæg

4.2.1. Grundbeløb, jf. § 9

Grundbeløbet udgør pr. 1. januar 2016 maksimalt kr. 59.900.

Grundbeløbet nedsættes på baggrund af alderspensionistens årlige samlede aktuelle indkomst bortset fra alderspension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring. Grundløbet er uafhængigt af en partners eventuelle indkomst.

Jf. Finanslov 2020 begynder nedtrapningen af grundbeløbet der, hvor nedtrapningen af pensionstillægget for enlige slutter. Pr. 1. januar 2016 nedsættes grundbeløbet ved en årlig samlet aktuel indkomst, bortset fra alderspension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 368.286.

4.2.2. Pensionstillæg, jf. § 10

Alderspensionister modtager udover grundbeløbet et pensionstillæg. Tillæggets størrelse afhænger af, om alderspensionisten har en partner eller er enig. Pensionstillæggets størrelse er afhængig af alderspensionisten og eventuel partners årlige samlede aktuelle indkomst bortset fra førtids- og alderspension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring.

Pensionstillæg udgør pr. 1. januar 2016 maksimalt kr. 74.300 for enlige og maksimalt kr. 41.300 for alderspensionist med partner.

Pensionstillægget nedsættes ved en årlig samlet aktuel indkomst, bortset fra førtids- og alderspension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring der overstiger kr. 156.000 for enlige, og kr. 183.000 kr. for et par.

4.2.3. Pensionstillæg, jf. § 5, stk. 2

Pensionstillæg til alderspensionister, der lever i parforhold med partner, der ikke er berettiget til pension, udgør pr. 1. januar 2016 maksimalt kr. 74.300. Pensionstillægget reguleres ved en årlig samlet aktuel indkomst, bortset fra alderspension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring der overstiger kr. 300.000, jf. § 5, stk. 2

4.3. Aktuel indkomst.

4.3.1. Opgørelse af årlig samlet aktuel indkomst

Lov om alderspension anvender begrebet den årlige samlede aktuelle indkomst som grundlag for beregning af grundbeløb og pensionstillæg.

Den årlige samlede aktuelle indkomst beregnes som summen af A-indkomst og B-indkomst med fradrag af det til enhver tid gældende skattemæssige standardfradrag for de seneste 12 måneder forud for ansøgningstidspunktet.

Det skattemæssige standardfradrag udgør for 2020 kr. 10.000,00 pr. person.

I den årlige samlede aktuelle indkomst medregnes ikke skattefrie indkomster. Det beror på den til enhver tid gældende skattelovgivning, hvilke indtægter, der er skattefrie.

Dog medregnes erhvervet lønindkomst ved tjeneste om bord på et skib, der er registreret i Dansk Internationalt Skibsregister eller Skattestyrelsens nettolønsregister. Sådan indkomst medregnes med nettobeløbet og uden omregning til bruttobeløb

For personer, der på ansøgningstidspunktet eller forud herfor driver eller har drevet selvstændig virksomhed kan der være behov for særskilt regnskab for den selvstændige virksomhed for de seneste 12 måneder.

Ved tilkendelse af alderspension og ved genberegning som følge af væsentlige ændringer i den aktuelle indkomst beregnes alderspension på grundlag af den forventede årlige aktuelle indkomst, jf. nærmere herom i pkt. 4.5.

Ved beregning af den aktuelle indkomst vil der typisk skulle indhentes oplysninger om:

- Alderspensionistens og eventuel partners aktuelle indkomst, form af A-indkomst og B-indkomst i de seneste 12 måneder
- Estimat over forventet A- og B-indkomst for alderspensionisten og eventuel partner

4.4. Indkomstregulering

Grundbeløb og pensionstillæg reguleres hvert år på baggrund af ny beregning af årlig samlet aktuel indkomst og i øvrigt i overensstemmelse med § 9 og § 10, jf. ovenfor afsnit 4.2

A- og B-indkomst bortset fra førtids- og alderspension og pension efter Nordisk konvention om social sikring kan være lønindtægt, tjenestemandspension, indtægter ved husflids- og brætsalg, renteindtægter, arbejdsmarkedspension, privat pension m.m.

Ved indkomstreguleringen er det alderspensionistens årlige samlede aktuelle indkomst, der lægges til grund. Hvis pensionisten således f.eks. hidtil har haft en årlig lønindkomst på kr. 150.000, men ophører hermed i forbindelse med at vedkommende ansøger om alderspension, lægges de nye indkomstforhold til grund for beregning af alderspension.

4.4.1. Eksempler for en enlig pensionist

Eksempel		
En enlig pensionist har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på kr. 0,00. Alderspensionisten modtager kun alderspension.		
Alderspension beregnes således:		
Grundbeløb, § 9, stk. 1		kr. 59.900
Reguleret indkomstgrundlag § 9, stk. 2 (0 – 368.286)	kr. -	
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3		kr. - 0
<i>I alt grundbeløb</i>		<i>kr. 59.900</i>
Pensionstillæg, § 10, stk. 1		kr. 74.300
Reguleret indkomstgrundlag § 10, stk. 2 (0 – 156.000)	kr. -	
Fradrag 35 %, § 10, stk. 3		kr. - 0,00
<i>I alt pensionstillæg</i>		<i>kr. 74.300</i>
I alt alderspension		kr. 134.200

Eksempel		
En enlig alderspensionist har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på 70.000 kr.		
Alderspension beregnes således:		
Grundbeløb, § 9, stk. 1		kr. 59.900
Reguleret indkomstgrundlag § 9, stk. 2 (70.000 – 368.286)	kr. -	
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3		kr. - 0
<i>I alt grundbeløb</i>		<i>kr. 59.900</i>
Pensionstillæg, § 10, stk. 1		kr. 74.300
Reguleret indkomstgrundlag	kr. -	

§ 10, 2 (70.000 – 156.000)		
Fradrag 35 %, § 10, stk. 3	kr.	- 0
<i>I alt pensionstillæg</i>	<i>kr.</i>	<i>74.300</i>
I alt alderspension	kr.	134.200

Eksempel		
En enlig alderspensionist har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på 240.000 kr.		
Alderspension beregnes således:		
Grundbeløb, § 9, stk. 1	kr.	59.900
Reguleret indkomstgrundlag § 9, stk. 2 (240.000 – 368.286)	kr.	-
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3	kr.	- 0
<i>I alt grundbeløb</i>	<i>kr.</i>	<i>59.900</i>
Pensionstillæg, § 10, stk. 1	kr.	74.300
Reguleret indkomstgrundlag § 10, stk. 2 (240.000 – 156.000)	kr.	84.000
Fradrag 35 %, § 10, stk. 3	kr.	-29.400
<i>I alt pensionstillæg</i>	<i>kr.</i>	<i>44.900</i>
I alt alderspension	kr.	104.800

Eksempel		
En enlig alderspensionist har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på 400.000 kr.		
Alderspension beregnes således:		
Grundbeløb, § 9, stk. 1	kr.	59.900
Reguleret indkomstgrundlag § 9, stk. 2 (400.000 – 368.286)	kr.	31.714
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3	kr.	-12.685,6
<i>I alt grundbeløb</i>	<i>kr.</i>	<i>47.214,6</i>
Pensionstillæg, § 10, stk. 1	kr.	74.300
Reguleret indkomstgrundlag § 10, stk. 2 (400.000 – 156.000)	kr.	244.000
Fradrag 35 %, § 10, stk. 3	kr.	-85.400
<i>I alt pensionstillæg</i>	<i>kr.</i>	<i>0</i>
I alt alderspension	kr.	47.214,4

Alderspensionisten kan eventuelt stadig være berettiget til tillæg efter lovens kapitel 6, jf. herom afsnit 5.7

4.4.2. Eksempler for en pensionist i parforhold

Ved beregning af alderspension til pensionister i parforhold er det vigtigt at være opmærksom på, hvem af parterne der har indtægt. Såfremt alderspensionisten ikke har en indtægt, vil grundbeløbet ikke kunne blive nedtrappet, da grundbeløbet er uafhængigt af partnerens indtægt.

Det er endvidere vigtigt at være opmærksom på særreglen i § 5, stk. 2. § 5, stk. 2 regulerer pensionstillæg til en pensionist, der lever i parforhold med en person, der ikke er berettiget til pension og regulering af pensionstillægget. Alderspensionisten modtager pensionstillæg som enlig. Særreglen indebærer endvidere at pensionstillægget her reguleres i henhold til § 5, stk. 2 - (i stedet for den almindelige regel i § 10, stk. 2 og 3.)

Eksempel

Alderspensionist med partner og hvor begge er berettiget til alderspension. Parret har en forventet samlet årlig aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 0,00. Alderspensionisterne modtager kun alderspension.

Alderspension beregnes således:

	<i>pensionist 1</i>	<i>pensionist 2</i>
Grundbeløb, § 9, stk. 1	kr. 59.900	kr. 59.900
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3 (0 - 368.286)	kr. -	kr. -
I alt <i>grundbeløb</i>	<i>kr. 59.900</i>	<i>kr. 59.900</i>
Pensionstillæg, § 10, stk. 1	kr. 41.300	kr. 41.300
Fradrag 22 %, § 10, stk. 3 (0 - 183.000)	kr. -	kr. -
I alt <i>pensionstillæg</i>	<i>kr. 41.300</i>	<i>kr. 41.300</i>
I alt alderspension	kr. 101.200	kr. 101.200

Eksempel

Alderspensionist med partner og hvor begge er berettiget til alderspension. Parret har en forventet samlet årlig aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på kr. 200.000. Indkomsten er optjent af pensionist 1

Alderspension beregnes således:

	<i>pensionist 1</i>	<i>pensionist 2</i>
Grundbeløb, § 9, stk. 1	kr. 59.900	kr. 59.900
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3 (200.000 - 368.286)	kr. -	kr. -
I alt <i>grundbeløb</i>	<i>kr. 59.900</i>	<i>kr. 59.900</i>
Pensionstillæg, § 10, stk. 1	kr. 41.300	kr. 41.300

Fradrag 22 %, § 10, stk. 3 (200.000 - 183.000)	kr. -3.740	kr. -3.740
I alt <i>pensionstillæg</i>	kr. 37.560	kr. 37.560
I alt alderspension	kr. 97.460	kr. 97.460

Eksempel
Alderspensionist med partner og hvor begge er berettiget til alderspension. Parret har en forventet samlet årlig aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på kr. 600.000. Indkomsten er optjent af pensionist 1 med kr. 100.000 og pensionist 2 med 500.000

Alderspension beregnes således:

	<i>pensionist 1</i>	<i>pensionist 2</i>
Grundbeløb, § 9, stk. 1	kr. 59.900	kr. 59.900
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3 (100.000-368.286)	kr. -	
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3 (500.000 - 368.286)		kr. -52.685,6
<i>I alt grundbeløb</i>	<i>kr. 59.900</i>	<i>kr. 7.214,4</i>
Pensionstillæg, § 10, stk. 1	kr. 41.300	kr. 41.300
Fradrag 22 %, § 10, stk. 3 (400.000 - 183.000)	kr. -47.740	kr. -47.740
<i>I alt pensionstillæg</i>	<i>kr. 0</i>	<i>kr. 0</i>
I alt alderspension	kr. 59.900	kr. 7.214,4

Eksempel
Alderspensionist med partner og hvor partneren ikke er berettiget til pension. Parret har en forventet samlet årlig aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på kr. 250.000. Indkomsten er optjent af pensionisten med kr. 25.000 og partneren med 225.000.

Situationen vedrører særreglen i § 5, stk. 2 for pensionstillæg til en pensionist, der lever i parforhold med en person, der ikke er berettiget til pension. I denne situation modtager alderspensionisten pensionstillæg som enlig. Pensionstillægget reguleres på særligt grundlag.

Alderspension beregnes således:

Grundbeløb, § 9, stk. 1	kr.	59.900
Fradrag 40 %, § 9, stk. 3 (25.000 - 368.286)	kr.	-
<i>I alt grundbeløb</i>	<i>kr.</i>	<i>59.900</i>
Pensionstillæg, § 5, stk. 2 jf. § 10, stk. 1	kr.	74.300
Fradrag 51 %, § 5, stk. 2 (250.000 - 183.000)	kr.	-34.170
<i>I alt pensionstillæg</i>	<i>kr.</i>	<i>40.130</i>

4.5. Forventet aktuel indkomst (tilkendelse og væsentlige ændringer)

Ved tilkendelse af alderspension og ved væsentlige ændringer i den aktuelle indkomst skal alderspension beregnes på grundlag af forventet samlet aktuel indkomst, jf. § 12. Jf. § 6 i Inatsisartutlov nr. 3 af 24. maj 2019 om ændring af Inatsisartutlov om en satstilpasningsprocent og om aktuel indkomst (Sproglig og indholdsmæssig præcisering af § 6) defineres en væsentlig ændring som mindst 5 % af beregningsgrundlaget.

Eksempel: En alderspensionist får beregnet sin alderspension i januar. Alderspensionisten har et deltidsjob ved siden af sin alderspension. Jobbet giver ham en aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på 100.000 kr. Beregningsgrundlaget for beregning af alderspension er således 100.000 kr. Til marts begynder alderspensionisten at arbejde lidt mindre på sit job, og hans aktuelle indkomst falder til eksempelvis 98.000 kr. Dette svarer til en ændring på 2 %, hvilket ikke kan betegnes som en væsentlig ændring. Til april falder den aktuelle indkomst igen til 95.000 kr. svarende til en ændring på 5 % af beregningsgrundlaget på 100.000 kr. Alderspensionisten skal nu have genberegnet sin alderspension. Kommunen kan her eksempelvis vurdere, at borgeren vil fortsætte med at have en aktuel indkomst på ca. 95.000 kr. og kan således fastsætte det nye beregningsgrundlag til 95.000 kr. Alderspensionen genberegnes således med udgangspunkt i en aktuel indkomst på 95.000 kr.

Eksempel: En alderspensionist får beregnet sin alderspension i januar. Borgeren har et job ved siden af sin alderspension. Jobbet giver ham en aktuel indkomst bortset fra alderspension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social Sikring på 100.000 kr. Beregningsgrundlaget for beregning af alderspension er således 100.000 kr. Ved udgangen af marts mister alderspensionisten sit job. Alderspensionisten har således ikke nogen lønindkomst fra april måned af og vil derfor opleve en væsentlig indkomstnedgang. Alderspensionisten skal have genberegnet sin alderspension. Kommunen kan i dette tilfælde vurdere i fællesskab med borgeren, at borgeren ingen lønindkomst vil få de næste 3 måneder, og kan således fastsætte beregningsgrundlaget til 0 kr. Alderspensionen genberegnes således med udgangspunkt i en aktuel indkomst på 0 kr. Såfremt alderspensionisten igen vil få lønindkomst, skal alderspensionen endnu engang genberegnes.

Bestemmelsen skal sikre at beregning af alderspension sker på et opdateret grundlag. I tilfælde af en vanskelig social situation, f.eks. en betydelig indtægtsnedgang er det vigtigt, at alderspension beregnes på et grundlag der afspejler den aktuelle økonomiske situation. Ved overgang til beskæftigelse til alderspension skal beregning tilsvarende ske på et grundlag der afspejler alderspensionisten aktuelle økonomiske situation.

Ved tilkendelse af alderspension og ved væsentlige ændringer i grundlaget for allerede tilkendt alderspension tages udgangspunkt i de aktuelle og ændrede indkomstforhold og således som de må forventes at udvikle sig fremadrettet.

Genberegning skal ske, når forudsætningerne for beregningen af den forventede aktuelle indkomst er bortfaldet eller væsentligt ændret, således at de økonomiske forhold er væsentligt ændrede, f.eks.:

- 1) ændret indkomst bortset fra alderspension og pension efter Nordisk Konvention
- 2) partneren dør eller flytter på institution
- 3) ægteskab eller registreret partnerskab indgås/ophører, eller
- 4) ægteskabsliggende forhold etableres/ophører.

Til brug for genberegningen skal foreligge dokumentation for ændringer i de personlige og økonomiske forhold, der lægges til grund for en genberegning af alderspension.

Pensionister er ifølge lovens § 20 forpligtet til at underrette kommunen om ændringer i forhold til betydning for retten til alderspension, der kan medføre, at den tilkendte pension skal omberegnes.

Hvis pensionisten har undladt at give kommunen sådanne oplysninger og derfor har fået for meget udbetalt pension, kan det for meget udbetalte beløb kræves tilbagebetalt. I henhold til alderspensionsloven kan der i disse tilfælde ske modregning i pensionen...

5. Tillæg

5.1. Børnetillæg

Der skal ydes børnetillæg til pensionister, der har forsørgelsespligt over for egne børn, herunder adoptivbørn, under 18 år. Hvis der er tale om et par, hvor begge er pensionister, er de hver for sig berettiget til et børnetillæg for hvert barn, de har forsørgelsespligt over for.

Når børnetillægget skal dække en bidragspligt, udbetales tillægget ikke til pensionisten, men udbetales til den, der er berettiget hertil.

Der kan kun udbetales børnetillæg til alderspensionister der, har fast bopæl i Grønland, jf. § 14, stk. 8

Børnetillægget bortfalder, når

- 1) barnet er anbragt uden for hjemmet efter landstingsforordningen om hjælp til børn og unge, eller
- 2) barnet i øvrigt fuldt ud forsørges af det offentlige, eller
- 3) barnet modtager uddannelsesstøtte eller praktikstøtte, eller
- 4) barnet selv får forsørgelsespligt over for en partner eller eget barn.

Bortfald af børnetillægget berører ikke alderspensionistens forsørgelsespligt, den eksisterer stadig.

Børnetillægget udbetales med et månedligt beløb, svarende til det til enhver tid gældende normalbidrag, der årligt fastsættes på finansloven. Normalbidraget for 2015 udgjorde kr. 1.000 pr. måned.

Der kan ikke ske udbetaling af børnetillæg direkte til barnet.

5.2. Økonomisk tillæg

Kommunalbestyrelsen kan udbetale et økonomisk tillæg til alderspensionister, hvis alderspensionistens økonomiske forhold er særligt vanskelige og der er risiko for at alderspensionisten vil komme i alvorlig økonomisk nød, jf. § 17, stk. 1-3.

Det er kommunalbestyrelsen, der ud fra de lokale forhold afgør, hvornår en alderspensionists økonomiske forhold vil være at anse som særligt vanskelige eller om alderspensionisten vil komme i alvorlig økonomisk nød.

Kommunalbestyrelsen skal ved afgørelse om økonomisk tillæg foretage en konkret og individuel vurdering af den enkelte alderspensionist økonomiske situation.

Det forudsættes, at bestemmelsen kun anvendes i tilfælde, hvor det er helt åbenbart, at alderspensionisten ikke kan klare sig og ingen andre økonomiske muligheder har. Det er således ikke hensigten, at bestemmelsen skal tjene som hjemmel til udbetaling af et økonomisk tillæg som en løbende ydelse uden konkret og periodisk vurdering af om betingelser for at yde økonomisk tillæg er opfyldt.

I vurderingen kan indgå momenter som alderspensionistens og eventuel partners økonomiske forhold, hverdagsudgifter til husleje, el, vand, varme mv. Indtægter og udgifter sammenholdes, og på baggrund heraf vurderes det, om pensionistens forhold er særligt vanskelige.

Økonomisk tillæg kan ikke udbetales til pensionister med bopæl uden for Grønland, jf. § 17, stk. 5.

Med "særlig vanskelige økonomiske forhold" sigtes til, at det kun er alderspensionister, der har et meget lille beløb om måneden tilbage til sig selv, efter at faste udgifter er betalt, og hvor det ikke er realistisk at stille krav om, at alderspensionisten reducerer i sine faste udgifter, der kan komme i betragtning til økonomisk tillæg.

Bestemmelsen finder tillige anvendelse på forhold, hvor der er behov for økonomisk hjælp for, at pensionisten ikke skal lide alvorlig økonomisk nød. Bestemmelsen vil derfor kunne finde anvendelse til hverdagsudgifter til husleje, el, vand og varmeregninger m.v.

Der kan tillige ydes økonomisk tillæg til dækning af udgifter til bolig.

Formålet med økonomisk tillæg er at afhjælpe en særligt vanskelig økonomisk situation eller imødegå alvorlige økonomisk nød. Økonomisk tillæg til dækning af udgifter til bolig kan ikke ydes tidsubegrænset.

Såfremt alderspensionistens udgifter til bolig må anses at overstige hvad alderspensionisten er i stand til at betale må der søges en ændring er alderspensionistens boligforsyning.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse på udgifter, som ikke relaterer sig til økonomisk nød. Bestemmelsen kan derfor ikke anvendes til bevilling af økonomisk hjælp til dækning af mere luksusprægede behov, så som forbedringer af hus, bil eller båd m.v.

Der kan med bestemmelsens formulering ikke ydes økonomisk tillæg til at dække rejseudgifter. Der vil for eksempel ikke kunne ydes tillæg, såfremt en alderspensionists familiemedlem holder fødselsdag, studenterfest eller lignende.

Eneste undtagelse til udgangspunktet om, at der ikke kan ydes økonomisk tillæg til rejser, er lovens § 17, stk. 6. For nærmere informationer om rejseudgifter i tilfælde af begravelse af nære pårørende, jf. afsnit 5.6 nedenfor.

5.2.1. Tilbagebetaling af økonomisk tillæg

Tilbagebetaling af et økonomisk tillæg kan kræves, hvis tillægget ydes på grund af uforvarlig økonomi *eller* alderspensionisten senere modtager udbetaling, der dækker samme tidsrum og samme formål som det økonomiske tillæg.

Krav om tilbagebetaling forudsætter, at alderspensionisten er blevet gjort opmærksom på tilbagebetalingspligten i forbindelse med bevilling af økonomisk tillæg.

Uforvarlig økonomi kan for eksempel være, hvis alderspensionisten bruger alle sine penge i starten af måneden, således at alderspensionisten ikke kan forsørge sig selv over en hel måned, eller alderspensionisten ikke formår at holde sine udgifter på et rimeligt niveau.

Som eksempel på et økonomisk tillæg der dækker samme udgift kan være, at der bevilges økonomisk tillæg til reparation af en tingskade og alderspensionisten senere får udbetalt et erstatningsbeløb der dækker for skaden.

Når der udbetales et økonomisk tillæg mod tilbagebetaling er det vigtigt, at alderspensionisten på forhånd er gjort bekendt med tilbagebetalingspligten. Ellers kan beløbet ikke kræves tilbagebetalt. Det er kommunen, der skal dokumentere, at alderspensionisten er gjort bekendt med tilbagebetalingspligten.

5.3. Rådighedsbestemt tillæg

Kommunalbestyrelsen henholdsvis Naalakkersuisut kan beslutte, at der til alderspensionister kan ydes et rådighedsbestemt tillæg. Der skal i denne forbindelse fastsættes et rådighedsbeløb under hensyntagen til de lokale leveforhold.

Rådighedsbeløbet er det beløb, som alderspensionisten har tilbage af sin aktuelle indkomst efter skat og efter fradrag af følgende udgifter:

- 1) Løbende udgifter til egen bolig eller husleje i lejebolig efter fradrag af boligsikring.
- 2) Udgifter til vand, el, varme, forsikring, renovationsudgifter, olie mv.

Hvis rådighedsbeløbet er mindre end det af kommunalbestyrelsen henholdsvis Naalakkersuisut fastsatte rådighedsbeløb, kan der udbetales et rådighedsbestemt tillæg svarende til differencen.

Rådighedsbeløb udbetales kun til alderspensionister, der har fast bopæl i Grønland. I forbindelse med den årlige regulering af pensionsbeløbet, skal det rådighedsbestemte tillæg også reguleres, såfremt forudsætningerne for dette har ændret sig.

5.4. Handicaptillæg

Personer med et vidtgående psykisk eller fysisk handicap mister ikke retten til hjælp (tillæg) efter Landstingsforordning om hjælp til personer med vidtgående handicap, når de bliver berettiget til alderspension.

§ 16, stk. 1, nr. 1 giver kommunalbestyrelsen ret og pligt til at yde tillæg til alderspensionister efter den til enhver tid gældende Landstingsforordning om hjælp til personer med vidtgående handicap og med de samme rettigheder som personer med vidtgående handicap.

Alderspensionister, der senere får et vidtgående psykisk eller fysisk handicap vil få ret til tillæg efter den til enhver tid gældende Landstingsforordning om hjælp til personer med vidtgående handicap.

Det bemærkes at handicaptillæg ikke kan ydes til alderspensionister med bopæl uden for Grønland. Dette følger af § 16, stk. 2.

5.5. Helbredstillæg

§ 16, stk. 1, nr. 2 giver kommunalbestyrelsen hjemmel til at yde et helbredstillæg.

Helbredstillæg kan ydes til dækning af væsentlige udgifter, som alderspensionisten har som følge af helbredsmæssige behov. Bestemmelsen vil for eksempel ikke kunne finde anvendelse til at dække udgifter til anskaffelse af almindelige forbrugsgoder.

For at der kan ydes et helbredstillæg forudsættes den nødvendige social- og sundhedsfaglige dokumentation for behovet at være til stede.

Der bør i almindelighed foreligge dokumentation for at alderspensionisten har et helbredsmæssigt behov.

Helbredstillæg til dækning af udgifter til anskaffelse af briller kan ikke ydes hvis alderspensionisten er berettiget til tilskud efter sundhedsvæsenets regler om tilskud til briller

Helbredstillæg til boligindretning eller anskaffelse af personlige hjælpemidler kan kun ydes til dækning af de udgifter, der overstiger, hvad alderspensionister uden de helbredsmæssige behov sædvanligvis anskaffer til personlig brug, husholdning eller boligindretning. Der kan ikke ydes helbredstillæg til anskaffelse af biler. Der kan ikke ydes helbredstillæg til udgifter til lægelig behandling eller anden alternativ behandling. Lægelig behandling ordineres gennem sundhedsvæsenet i Grønland og omkostningerne her til afholdes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende regler herfor.

Der kan ikke ydes helbredstillæg til akupunktur, behandling hos kiropraktor eller behandlingsophold uden for hjemstedet eller i udlandet, f.eks. ophold ved det Døde Hav for alderspensionister med psoriasis.

5.6. Rejseudgifter til begravelse

§ 17, stk. 6 giver alderspensionister ret til tillæg til dækning af rejseudgifter til deltagelse i begravelse af nære pårørende i Grønland uden for hjembyen.

Bestemmelsen er indført på baggrund af punkt 20 på forårssamlingen 2015 i Inatsisartut. Bestemmelsen finder anvendelse, når en alderspensionists nære pårørende afgår ved døden og vil skulle begravnes i en anden by end alderspensionistens hjemby.

Som loven er formuleret, finder bestemmelsen ikke anvendelse ved sygdom og lignende. Bestemmelsen finder anvendelse i de situationer, hvor den nære pårørende er afgået ved døden, og der søges om økonomisk tillæg til at dække rejseudgifterne. Ud fra lovens ordlyd er der ikke mulighed for at dække udgifterne til hotelophold mv. under rejsen.

Som nær pårørende forstås i denne sammenhæng alderspensionistens forældre, børn, søskende og ægtefælle eller dermed ligestillede partner. Bestemmelsen vil ikke finde anvendelse på ægtefællens eller dermed ligestillet partners familie.

På baggrund af lovens formulering har alderspensionisten ret til én årlig rejse, såfremt borgeren opfylder de økonomiske betingelser i § 17, stk. 1. Opfylder alderspensionisten betingelserne om særligt vanskelige økonomiske forhold eller risiko for alvorlig økonomisk nød, har alderspensionisten ret til at få dækket rejseudgifter. Bestemmelsen finder ikke anvendelse på pensionister, der ikke opfylder de økonomiske betingelser.

Hvorvidt pensionistens forhold berettiger til et økonomisk tillæg til begravelsesrejse afgøres af bopælskommunen. Kommunen foretager med udgangspunkt i pensionistens økonomiske forhold en vurdering af, om pensionisten opfylder betingelserne i lovens § 17, stk. 1.

Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om rejseform. Valg af rejseform beror på en konkret vurdering. Der kan f.eks. lægges vægt på alderspensionistens førlighed, årstid, transportmuligheder. Det bør tilstræbes, at der anvendes billigst mulige rejseform.

Ansøgning om tillæg til dækning af rejseudgifter i forbindelse begravelse af nære pårørende skal af personer med bopæl uden for den kommunale inddeling i Grønland, indgives til Naalakkersuisut, jf. § 19, stk. 2.

5.7. Andre rettigheder

Personer anses som alderspensionister, når de opfylder aldersgrænsen for at modtage alderspension.

En alderspensionist vil fortsat være en alderspensionist selvom vedkommende ikke måtte være berettiget til alderspension som følge af, at alderspensionistens årlige samlede aktuelle indkomst overstiger grænseværdierne for at modtage grundbeløb og pensions-tillæg.

Børnetillæg, handicap- og helbrestillæg samt økonomisk og rådighedsbestemt tillæg ydes ikke (alene) på grundlag af alderspensionistens årlige samlede aktuelle indkomst.

Enhver alderspensionist kan derfor ansøge om børnetillæg, handicap- og helbredstillæg samt økonomisk og rådighedsbestemt tillæg. Det beror på en konkret vurdering om alderspensionisten opfylder betingelserne for de omhandlede tillæg.

6. Hjemmehjælp

6.1. Hjemmehjælp efter alderspensionsloven

§ 18 giver alderspensionister ret til vederlagsfri hjemmehjælp, hvis kommunen visiterer dertil. Kommunen er forpligtet til at yde alderspensionister vederlagsfri hjemmehjælp, når den ældres funktionsniveau er nedsat i en sådan grad at denne ikke kan opretholde de sædvanlige funktioner, der er nødvendige for at kunne bo i eget hjem.

Det er kommunen, der foretager vurdering af, hvorvidt og i hvilket omfang hjemmehjælp er en nødvendighed for at forblive i eget hjem.

Kommunens vurdering af om en alderspensionist har behov for hjemmehjælp for at kunne forblive i eget hjem sker på grundlag af alderspensionistens fysiske og psykiske funktionsniveau, alderspensionistens livssituation samt mulighed for selv at varetage daglige gøremål. Endvidere kan der lægges vægt på, om der er andre raske personer i husstanden.

Hjemmehjælpen kan bestå i hjælp til husholdningens daglige gøremål, og hjælp til personlig hygiejne og påklædning. Hjemmehjælp er bistand, der gives til den enkelte alderspensionist.

Hjemmehjælperen skal normalt yde bistand til dagligdags gøremål, men er ikke forpligtet til at yde hjælp i forbindelse med storvask eller hovedrengøring. Såfremt der er behov for hjælp til dette, kan det kun ske efter forudgående aftale med hjemmehjælpens ledelse.

Hjemmehjælpens arbejde omfatter ikke egentlig sygepleje i hjemmet. Hjemmehjælpens arbejde i relation til syge, består i hjælp til personlig hygiejne, hjælp til at spise, hjælp til indtagelse af ordineret medicin samt hjælp til almindelige praktiske gøremål i hjemmet.

Med formuleringerne i alderspensionsloven vil betalingsforpligtelserne ikke finde anvendelse for alderspensionister, når hjemmehjælp er nødvendigt fordi den ældres funktionsniveau er nedsat i en sådan grad at denne ikke kan opretholde de sædvanlige funktioner, der er nødvendige for at kunne bo i eget hjem.

6.2. Hjemmehjælp efter offentlig hjælp forordningen

Er hjemmehjælp ikke nødvendig for at alderspensionisten kan forblive i eget hjem kan der fortsat ydes hjemmehjælp efter landstingsforordningen om offentlig hjælp og Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 32 af 26. juli 1994 om hjemmehjælp.

I bekendtgørelsen er der fastsat regler om blandt andet egenbetaling og anvendelsesområdet for hjemmehjælp.

6.3. Klageadgang.

Når kommunen har truffet en afgørelse om hjemmehjælp, sendes afgørelsen til borgeren. Hvis ikke afgørelsen giver borgeren fuldt ud medhold i det ansøgte, skal afgørelsen være ledsaget af en begrundelse og klagevejledning.

Pensionisten kan påklage en afgørelse, hvis pensionisten ikke mener at have fået det, vedkommende har krav på. Afgørelser omkring tildeling af hjemmehjælp, kan indbringes for Det Sociale Ankenævn, indenfor en frist på 4 uger efter afgørelsen er modtaget af ansøgeren.

Se nærmere under afsnit 12 om klage til Det Sociale Ankenævn.

7. Borgerens oplysningspligt og kommunens kontrolforpligtelse

7.1. Borgerens oplysningspligt

En modtager af alderspension og eventuelle tillæg har pligt til at underrette bopælskommunen henholdsvis Naalakkersuisut om forhold, der har betydning for retten til alderspension og eventuelle tillæg, eller for regulering heraf.

Dette indebærer en oplysningspligt for alderspensionisten til at oplyse om ændringer i økonomiske og personlige forhold, for eksempel indgåelse eller ophævelse af ægteskab, registreret partnerskab, etablering af samliv eller ændrede indkomstforhold.

Dette følger af lovens § 20, stk. 1.

7.2. Kommunens kontrolforpligtelse

Kommunalbestyrelsen har i alderspensionslovgivningen en forpligtelse til at føre kontrol med udbetalingen af alderspension og eventuelle tillæg. Dette følger af § 21.

Kontrollen skal være med til at sikre, at der ikke sker udbetaling af alderspension til personer, som ikke er berettiget hertil.

Det tydeliggøres med bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen har en forpligtelse til løbende at iagttage pensionsudbetalingen, herunder tage stilling til nye oplysninger, der kan rejse tvivl om pensionens størrelse og berettigelse. Såfremt kommunalbestyrelsen på baggrund af den løbende kontrol eller øvrige nye oplysninger får mistanke om, at pensionen udbetales i større omfang end hjemlet, skal kommunalbestyrelsen iværksætte foranstaltninger med henblik på at undersøge, om den tilkendte pension skal reguleres.

Bestemmelsen synliggør kommunernes forpligtelse til at føre tilsyn med udbetaling af sociale ydelser. Det er med bestemmelsen ikke tiltænkt, at kommunerne skal føre nøje tilsyn med hver enkelt udbetaling. Derimod er det mere tiltænkt som en generel forpligtelse til løbende at holde opsyn med udbetaling af sociale ydelser, herunder alderspension og eventuelle tillæg.

7.3. Ubertigt modtaget alderspension og tillæg

Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om tilbagebetaling af alderspension eller tillæg, hvis en alderspensionist har tilsidesat sin oplysningspligt, jf. § 20, stk. 2 i lov om alderspension.

En afgørelse om tilbagebetaling er omfattet af Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning. Inden der træffes afgørelse skal der foretages høring af modtageren af alderspension. En afgørelse om tilbagebetaling skal opfylde kravene til sagsoplysning, begrundelse og klagevejledning.

Krav på tilbagebetaling i medfør af § 20, stk. 2 i lov om alderspension kræver, at kommunalbestyrelsen kan dokumentere at modtageren af alderspension eller tillæg ikke har været berettiget til at modtage alderspension eller tillæg eller alene med et mindre beløb.

Krav på tilbagebetaling kræver dernæst, at modtager af alderspension mod bedre vidende har modtaget alderspension eller tillæg eller med et for højt beløb.

Krav på tilbagebetaling kræver endelig at der er en årsagsforbindelse mellem tilsidesættelse af oplysningspligten og den forkerte udbetaling af alderspension eller tillæg.

Det er en forudsætning for at tillægge manglende overholdelse af oplysningspligten virkning, at modtageren af alderspension eller tillæg er blevet grundigt vejledt om, hvilke forhold der skal gives oplysning om og har fået oplyst at tilsidesættelse af oplysningspligtens vil kunne medføre krav på tilbagebetaling.

Den, der modtager alderspension eller tillæg, har pligt til at oplyse om ændringer i forhold, der har betydning for afgørelse om alderspension eller tillæg. Kommunalbestyrelsen bør som led i afgørelse om tildeling af alderspension eller tillæg samtidig give modtageren meddelelse om oplysningspligt ved ændringer eller fejl i de forhold, der indgår i afgørelse om alderspension eller tillæg. Det bør samtidig oplyses at tilsidesættelse af oplysningspligten kan resultere i krav om tilbagebetaling.

Modtagerens ansvar er knyttet til oplysningspligten, dvs. både til en pligt til at medvirke til sagens oplysning i forbindelse med ansøgningen og til en selvstændig løbende forpligtelse til at underrette kommunalbestyrelsen om f.eks. ændringer i indkomstforhold og ændringer i civilstand.

Hvis det objektivt kan konstateres, at modtageren ikke har opfyldt sin oplysningspligt og dermed uberettiget har oppebåret alderspension eller tillæg, må kommunalbestyrelsen foretage en vurdering af, om modtageren har modtaget alderspension eller tillæg mod bedre vidende. Mod bedre vidende foreligger, når modtageren er sig fuldt bevidst, at opfyldelse af oplysningspligten ville indebære, at han ikke ville kunne modtage alderspension eller tillæg eller ville have fået en mindre alderspension eller et mindre tillæg, hvis kommunalbestyrelsen havde været bekendt med de relevante oplysninger. Det vil sige, at den pågældende har haft til hensigt at tilbageholde oplysninger, som ville have haft afgørende indflydelse på retten til alderspension eller tillæg.

Også i den situation, hvor modtageren af alderspension eller tillæg ikke bevidst har undladt at give oplysninger, vil der alligevel kunne rejses krav om tilbagebetaling, hvis undladelsen skyldes uopmærksomhed eller glemsomhed. I denne vurdering må man se på, om forholdet kan bebrejdes modtageren af alderspension eller tillæg, om der er handlet

anderledes end man kunne forvente eller kræve af modtageren. Denne vurdering beror på, hvad man i almindelighed kræver at en ansøger om alderspension eller tillæg oplyser om. Særlige forhold hos ansøgeren vil kunne få indflydelse på denne vurdering.

Det er kommunalbestyrelsen, der har bevisbyrden for, at alderspension eller tillæg er modtaget mod bedre vidende eller i ond tro. Ond tro omfatter i denne forbindelse positiv viden om, at en opfyldelse af oplysningspligten vil medføre bortfald eller nedsættelse af alderspension eller tillæg og grovere former for uagtsom ikke viden. Derimod bør ond tro kun undtagelsesvis omfatte simpel uagtsomhed.

Hvis man i kommunalbestyrelsen vurderer, at betingelser for at rejse et tilbagebetalingskrav er til stede, har man også pligt til at rejse kravet.

Tilbagebetalingskravet omfatter kun den del af alderspensionen eller tillæg, som må anses for at være modtaget uberettiget mod bedre vidende. Kommunalbestyrelsen skal derfor kortlægge, hvor stort og hvordan det for meget udbetalte beløb er opstået, og hvad årsagen er til, at fejludbetalingen er opstået. Årsagen vil som oftest være indtægtsændringer, ændringer i samlivsforhold, flytninger m.v.

Et godt forarbejde i alderspensionssagen med overholdelse af de almindelige forvaltningsretlige sagsbehandlingsregler er således en betingelse for at gennemføre et tilbagebetalingskrav på grundlag af dokumentation i sagen for f.eks. at der er orienteret om oplysningspligt, at der er foretaget den fornødne partshøring, givet fyldestgørende begrundelse for ophør af alderspension eller tillæg m.v.

Krav om tilbagebetaling af alderspension eller tillæg rejses og gennemføres af kommunalbestyrelsen og inddrives af kommunalbestyrelsen. Krav på tilbagebetaling af alderspension eller tillæg er ikke omfattet af landstingslov om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige.

Tilbagebetaling kan gennemføres ved modregning i løbende udbetaling af alderspension eller tillæg og som tilkommer alderspensionisten. Der bør ikke ske modregning i børnetillæg.

Krav om tilbagebetaling herunder ved modregning skal ske under iagttagelse af reglerne om transgbeneficiet, jf. § 618 i lov om rettens pleje. Det skal sikres at alderspensionisten har tilstrækkeligt tilbage af alderspension og tillæg til at leve for. Der skal i hvert enkelt tilfælde tages konkret stilling til, hvor meget den pågældende alderspensionist kan undvære af den løbende udbetaling af alderspension og tillæg.

8. Ophold på institution mv.

Får en alderspensionist ophold uden for eget hjem på institution mv. skal der tages stilling til om der skal ske regulering eller nedsættelse af alderspensionen og eventuelle tillæg.

Ved længerevarende ophold uden for eget hjem på institution, hvor det offentlige afholder udgifterne sker der regulering af alderspensionen, jf. § 13, stk. 2. Bestemmelsen in-

debærer at alderspensionisten modtager 46 % af det grundbeløb som er beregnet for alderspensionisten. Samtidig bortfalder retten til pensionstillæg.

Med institution mv. forstås en samlet definition på ophold uden for eget hjem. Det kan for eksempel være ophold på social døgninstitution, flytning til anden døgninstitution i Grønland end en social døgninstitution, indlagt på hospital i eller uden for Grønland, dømt til anbringelse på psykiatrisk hospital eller i institution under kriminalforsorgen i Grønland eller Danmark eller tilbageholdt ved retsvæsenets foranstaltning. Der er ikke tale om en udtømmende opstilling.

Alderspensionister, der bor i bokollektiver, beskyttet boenhed og ældrekollektiver, anses som boende i egen bolig.

Udbetaling af børnetillæg sker uændret, uanset om der er tale om en midlertidig eller langvarigt ophold på institution mv.

En alderspensionist kan uanset et midlertidigt eller længerevarende ophold modtage et økonomisk eller handicap- og helbredstillæg ved ophold på institution mv. Det beror på en individuel vurdering, om tillægget skal ydes. Der vil blandt andet kunne gives et økonomisk tillæg, så det er muligt at opretholde eget hjem.

8.1. Midlertidigt ophold på institution mv.

Udbetaling af alderspension vil ikke blive påvirket af, at en alderspensionist midlertidigt opholder sig uden for eget hjem på institution mv., hvor det offentlige afholder udgifterne, og alderspensionisten har forsørgerforpligtelser eller udgifter til egen bolig. Dette følger af § 13, stk. 1.

Der sker dermed ikke nedsættelse af alderspension, når følgende tre betingelser er opfyldt:

- 1) Opholdet skal være midlertidigt.
Kommunen vil skulle vurdere, om alderspensionisten kortvarigt eller langvarigt opholder sig på institutionen
- 2) Det offentlige skal afholde udgifterne til opholdet
- 3) Og pensionisten har forsørgerforpligtelser eller udgifter til egen bolig
Derudover skal pensionisten have forsørgerforpligtelse over for ægtefælle eller registreret partner eller mindreårige børn, eller alderspensionisten skal have udgifter til egen bolig.

Ud fra en samlet vurdering afgør kommunen, om opholdet har midlertidig karakter, og om de øvrige betingelser er opfyldt. Der er med bestemmelsen tillagt kommunerne et skøn over de reelle forhold, således der kan træffes en afgørelse, som vil være mest hensigtsmæssig i den enkelte situation.

Med midlertidigt ophold forstås et ikke-permanent ophold, og hvor det vurderes muligt at anslå varigheden af opholdets længde, og hvor længden på opholdet har en begrænset varighed af maksimalt et par måneders varighed.

Eksempel:

En alderspensionist skal opereres og forventes udskrevet 1 uge efter operationen. Opholdet vil være at anse som midlertidigt.

Eksempel:

En alderspensionist er dømt til anstaltsanbringelse af 4 måneders varighed. Opholdet vil være at anse som midlertidigt, da alderspensionisten inden for kort tid returnerer til eget hjem.

8.2. Længerevarende ophold på institution mv.

Såfremt alderspensionistens ophold ikke er at anse som midlertidigt, vil alderspensionsbeløbet blive nedsat. Dette følger af § 13, stk. 2.

Alderspensionsbeløbet vil blive udbetalt uændret i flyttemåned og den efterfølgende måned. Herefter vil alderspensionsbeløbet blive udbetalt med maksimalt 46 % af alderspensionistens beregnede grundbeløb.

Såfremt alderspensionisten oppebærer et pensionstillæg vil dette blive udbetalt uændret i flyttemåned og den efterfølgende måned. Herefter vil udbetalingen ophøre.

Udbetaling af alderspension genoptages fra den 1. i den måned, hvor en alderspensionist ikke længere opholder sig uden for eget hjem. Med udbetaling af alderspension forstås, at grundbeløbet udbetales efter det beløbsniveau, som alderspensionisten er berettiget til. Såfremt alderspensionisten inden opholdet modtog pensionstillæg efter § 10, og stadig er berettiget til et pensionstillæg, vil udbetaling ske efter det beløbsniveau, som alderspensionisten vil være berettiget til.

I vurderingen af, om et ophold er af langvarig varighed, kan indgå følgende momenter

- Opholder pensionisten sig på institution grundet demens, svækkelse eller lignende, og hvor der ikke er udsigt til forbedringer,
- Er alderspensionisten dømt til tidsbestemt anbringelse på psykiatrisk institution,
- Dømt til flere års anstaltsanbringelse

Vurderingen af, om opholdet anses som midlertidigt eller langvarigt, foretages at kommunen på baggrund af en vurdering af, om det vurderes sandsynligt, at pensionisten returnerer til eget hjem inden for den nærmeste fremtid.

Eksempel:

Alderspensionisten er dømt til flere års anstaltsanbringelse. Opholdet vil være at anse som længerevarende.

Eksempel:

Alderspensionisten evner ikke længere at bo alene i hjemmet, og kommer derfor på social døgninstitution. Der er ikke udsigt til, at alderspensionisten fremadrettet vil kunne klare sig i hjemmet. Opholdet vil være at anse som længerevarende.

Eksempel:

Alderspensionisten er dømt til tidsubestemt anbringelse på psykiatrisk hospital eller anstalt under Kriminalforsorgen. Ophørstidspunktet for den idømte foranstaltning kendes ikke. Opholdet vil være at anse som længerevarende.

8.3. Modregning og egenbetaling

Lovens § 13, stk. 5 fastslår, at Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler for modregning i alderspension, ligesom der kan fastsættes regler for udbetaling af alderspension ved ophold uden for eget hjem på institution mv, samt om egenbetaling for ophold på social døgninstitution, på grund af egenindtægt.

Der er i § 5 og § 6 i Selvstyrets bekendtgørelse nr. xx af xx 2015 om alderspension fastsat regler om egenbetaling og modregning

8.3.1. Egenbetaling for ophold på social døgninstitution

Har alderspensionisten egenindtægt, opkræves hel eller delvis betaling for opholdet på social døgninstitution. Betalingen kan ikke overstige 60 pct. af egenindtægten udover alderspension efter skat.

Der kan alene opkræves betaling for udgifter, der er direkte forbundne med pensionistens ophold på social døgninstitution. Der kan f.eks. ikke opkræves betaling til dækning af faste omkostninger, afskrivninger på fast ejendom og lignende.

8.3.2. Modregning i alderspension ved ophold på øvrige institutioner

Der kan ikke kræves egenbetaling for ophold på sygehus, anstalt mv.

Modtager alderspensionisten lomme penge, løn eller beskæftigelsesvederlag fra en offentlig myndighed under ophold på offentlig institution, kan beløbet modregnes i alderspensionen.

Dog skal alderspensionisten have et beløb tilbage efter modregning, der som minimum svarer til 46 % af alderspensionistens grundbeløb.

9. Udbetaling, tvungen administration, flytning, ophør af pension m.v.

9.1. Udbetaling af alderspension

Alderspension udbetales månedsvis forud, jf. lovens § 22. Dette gælder dog ikke, såfremt kommunen har besluttet, at alderspensionen skal administreres, jf. nedenfor.

Der kan om nødvendigt og i særlige situationer træffes frivillig aftale med alderspensionisten om, at kommunen foretager betaling af faste, løbende aktuelle udgifter til bolig og forbrugsafgifter, forinden den resterende alderspensionen udbetales.

Kommunen skal løbende påse, at betingelserne for at oppebære den tilkendte alderspension og eventuelle tillæg fortsat er til stede, eller om der er grundlag for genberegning, jf. § 21.

9.2. Tvungen administration af alderspension og tillæg

En kommune kan rejse og afgøre sager om alderspension til en person, der ikke selv har søgt herom. Bestemmelsen tager sigte på personer, der er ude af stand til selv at

søge alderspension. Det kan være at borgeren ikke magter at indgive ansøgning herom på grund af sygdom, jf. § 19, stk. 4.

Kommunen kan afgøre, at alderspensionen skal administreres, når pensionisten ikke kan varetage sin økonomi. f.eks. ved ikke at betale sine faste, løbende udgifter til bolig og forbrugsafgifter, selv om det beløb, der er til rådighed, af kommunen vurderes som tilstrækkeligt til at dække rimelige og nødvendige faste udgifter og personlige fornødenheder.

Administration kan således kun besluttes, når pensionisten ikke varetager sin økonomi på betryggende måde, f.eks. at vedkommende ikke kan overskue sin økonomi eller mangler betalingsvilje.

Kommunens beslutning om tvungen administration kan omfatte; at der trækkes i den løbende alderspension til dækning af de aktuelle faste udgifter til bolig m.v., eller at grundbeløb og evt. tillæg skal udbetales ugevis eller hver 14. dag, eller at alderspensionen helt eller delvist skal udbetales som naturaliehjælp.

Kommunen kan også beslutte administration af udbetalingen af reduceret alderspension til alderspensionister, der bor på social døgninstitution, såfremt det anses nødvendigt for at sikre, at grundbeløbet anvendes til alderspensionisten egne fornødenheder.

Administration betyder udelukkende administration af alderspensionen og tillæg, men ikke af pensionistens øvrige indtægter eller formue.

Kommunens adgang til at gå ind og betale regninger med alderspensionen efter denne bestemmelse angår umiddelbart kun udgifter, der er nødvendige til livets opretholdelse, så som løbende udgifter til husleje, el, vand og varme. Mere vidtgående betalinger forudsætter en frivillig aftale med alderspensionisten, hvis denne f.eks. er indstillet på, at kommunen betaler afdrag på et tv, for at undgå, at sælgeren kan annullere købsaftalen.

Kommunen skal som hovedregel altid først forsøge at udbetale hjælpen kontant, i hvilken forbindelse at alderspensionisten vejledes om styring af sin økonomi, hvis det skønnes nødvendigt. I tilfælde hvor kommunen vurderer, at vejledning er nytteløs, kan kommunen træffe afgørelse om at overtage administrationen af alderspensionen.

Bestemmelsen giver mulighed for, at kommunen ved sin afgørelse kan tage hensyn til alderspensionistens eventuelle bestående forsørgelsesforpligtelser. Eventuelle bestående forsørgelsesforpligtelser kan indgå som element, når kommunen foretager et skøn over alderspensionistens forhold.

Dog forudsætter udbetaling af alderspension til kreditor, at der er tilstrækkelig med midler til forsørgelse. Såfremt der er tvivl om, hvorvidt der er tilstrækkelig med penge til forsørgelse frem til næste udbetaling af alderspension, vil det ikke være muligt at udbetale alderspension direkte til kreditor.

Kommunen kan således ikke ved administration af alderspension og tillæg medvirke til dispositioner, der antager karakter af udlæg eller tvangsfuldbyrdelse. Der henvises herved også til § 25 om udlæg eller anden tvangsfuldbyrdelse.

Administrationsadgangen følger af lovens § 23.

9.3. Flytning til anden kommune

Når en pensionist flytter til en anden kommune i Grønland, overtager den nye hjemkommune samtlige forpligtelser, medmindre der er tale om en særlig foranstaltning i form af anbringelse på døgninstitution, jf. landstingsforordningen om kommunernes indbyrdes betalingsforpligtelser.

Som skæringsdato ved flytning til anden kommune anvendes den 1. i måneden efter den reelle flyttedato, det vil sige den dato pensionisten ankom til den nye hjemkommune og tilmeldte sig folkeregisteret.

Opmærksomheden henledes på, at der i den nye hjemkommune skal foretages en ny vurdering af pensionistens forhold af hensyn til spørgsmålet om behov for eventuelle tillæg under hensyntagen til pensionistens ændrede forhold.

Det følger af § 2, at alderspensionisten skal have fast bopæl i Grønland, et nordisk land eller land som har tiltrådt EØS-aftalen for at kunne modtage pension.

Forpligtelsen til at registrere sin folkeregisteradresse følger af Anordning nr. 1198 af 29. november 2006 om ikrafttræden for Grønland af lov om Det Centrale Personregister.

9.4. Flytning fra Grønland

Udbetaling af alderspension ophører, når man fraflytter Grønland permanent, medmindre betingelserne for fortsat at modtage alderspension er opfyldt ved flytning til andet nordisk land eller et land, der har tiltrådt EØS-aftalen, jf. § 24.

Ved flytning fra Grønland skal udbetalingen stoppes med udgangen af fraflytningsmåneden, med mindre aftaler med andre stater bestemmer andet. Pension til pensionister med bopæl uden for Grønland udbetales af Landskassen og sagerne behandles af Naalakkersuisut.

Dog skal man være opmærksom på, om der er tale om en reel fraflytning, eller om opholdet er midlertidigt eller langvarigt i tilfælde af institutionsophold. Pensionister kan være nødsaget til at melde flytning til Det centrale Personregister under midlertidigt eller længerevarende ophold på f.eks. Rigshospitalet. Er pensionistens midlertidige eller længerevarende ophold uden for Grønland etableret gennem offentlig myndighed vil kommunen som udgangspunkt kunne anse, at pensionisten har opretholdt sin faste bopæl i Grønland.

9.5. Ferieophold uden for Grønland

Pensionsudbetalingen kan fortsættes uændret under midlertidig ophold uden for Grønland i indtil 3 måneder årligt. Det er en betingelse for fortsat udbetaling under ferieop-

holdet, at den faste bopæl i Grønland opretholdes. I modsat fald anses pensionisten som fraflyttet Grønland.

Kommunen kan i særlige tilfælde godkende forlængelse af opholdsperioden uden for Grønland. Dette kan ske, når der er særlige familiemæssige, helbreds-mæssige eller andre personlige årsager, herunder alvorlig sygdom eller dødsfald inden for den nærmeste familie, som taler for et længerevarende ophold.

9.6. Ved dødsfald eller når pensionisten er meldt savnet

9.6.1. Dødsfald

Ved dødsfald udbetales pensionen uændret i døds måneden og den efterfølgende måned. Dette gælder enlige alderspensionister, og følger af § 24, stk. 1

I de tilfælde, hvor der er en efterladt partner, modtager den efterladte den afdødes pension 2 måneder efter udgangen af den måned, hvor dødsfaldet er indtruffet. Dette følger af § 24, stk. 4

9.6.2. Meldt savnet

Pensionsudbetalingen indstilles fra den 1. i måneden efter, at der er forløbet tre måneder fra en pensionist er meldt savnet, og der ikke foreligger dokumentation for, at pågældende er i live.

Pensionen bortfalder, hvis der ikke inden et år, fra det tidspunkt hvor pensionen er indstillet, foreligger dokumentation for at pensionisten er i live.

10. Udlæg, anvendelsesområde

10.1. Udlæg

Kommunen kan efter lovens § 25 foretage udlæg eller andre former for tvangsfuldbyrdelse for gæld til offentlige myndigheder.

Det er tilsigtet at udelukke mulighed for udlæg eller tvangsfuldbyrdelse for private kreditorer, mens det offentlige ikke er udelukket herfra. Det offentliges fortrinsstilling er bl.a. begrundet i, at offentlige myndigheder kun antages at indlede udlæg eller tvangsfuldbyrdelse efter en grundig overvejelse om, hvorvidt dette skridt er rimeligt i forhold til pensionistens samlede situation.

Private kreditorer vil ikke kunne foretage udlæg i pensionsbeløbet.

Hvis en offentlig myndighed træffer beslutning om at indlede udlæg eller tvangsfuldbyrdelse, skal dette ske under iagttagelse af bl.a. bestemmelser om transsbeneficiet i retsplejelov for Grønland, så alderspensionisten har tilstrækkeligt tilbage af sin pension til at leve for. Der skal i hvert enkelt tilfælde tages stilling til, hvor meget alderspensionisten kan undvære af den løbende pensionsudbetaling.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at en kommune kan modregne eller kræve alderspensionen tilbagebetalt. Bestemmelsen hindrer heller ikke en kommunes beslutning om administration af alderspensionsudbetalingen, herunder tilbageholdelse af beløb til betaling af nødvendige regninger.

Hvis kommunen træffer beslutning om, at der skal ske tilbagebetaling eller modregning i alderspensionen, skal det ske under iagttagelse af regler om partshøring i sagsbehandlingsloven og bestemmelserne om trangsbeneficiet i retsplejeloven, så alderspensionisten har tilstrækkeligt tilbage af sin pension til at leve for.

Pensionister, som selv ønsker at afdrage på eventuelle restancer, kan frivilligt indgå aftale herom. Sådanne aftaler skal indgås skriftligt. Det skal understreges, at indholdet af en sådan frivillig aftale fuldt ud bestemmes af pensionisten selv. Pensionisten har således til enhver tid ret til at ændre en aftale.

Hvis en pensionist har andre indtægter end offentlig pension, følger muligheden for udlæg mv. af reglerne i retsplejeloven.

10.2. Anvendelsesområde

Anvendelsesområdet for lovens § 25 er krav som hviler på offentligretligt grundlag. Det kan for eksempel være renovationsudgifter mv.

§ 25 afskærer private kreditorer (og det offentlige for så vidt angår privatretlige krav) fra at foretage udlæg i alderspension og tillæg.

Inddrivelse af de fleste offentlige krav varetages af Skattestyrelsen i medfør af Landstingslov om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige,

11. Finansiering og regnskab

Bestemmelserne om hvorledes udgifterne fordeles mellem Selvstyret og kommunerne fremgår af lovens § 27. Udgifterne til alderspension og børnetillæg afholdes med 90 pct. af landskassen og 10 pct. af kommunen. Udgifter til økonomisk tillæg og handicap- og helbredstillæg afholdes af kommunen.

For pensionister med fast bopæl uden for den kommunale inddeling afholdes samtlige udgifter af landskassen. For de pensionister der har fast bopæl uden for Grønland, Danmark eller Færøerne afholdes udgifter til alderspension af landskassen.

Administrationsudgifter afholdes af den myndighed der har kompetence til at behandle sagen.

Kommunalbestyrelsen skal senest efter 1 måned efter udløbet af et kvartal og kalenderår, meddele Naalakkersuisut statistiske oplysninger om modtagere af alderspension og tillæg, jf. § 29. Disse oplysninger kan for eksempel angå beløbsstørrelser, udbetalings-tidspunkter, udbetalingeres opdeling i grundbeløb, pensionstillæg og øvrige tillæg, modtagernes antal mv. Oplysninger kan også vedrøre alderspensionisterne fordeling efter alder, køn civilstand mv.

12. Klage og sagsbehandlingsretlige regler

Administration af lov om alderspension skal ske i overensstemmelse med Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning (sagsbehandlingsloven), Landstingslov

om offentlighed i forvaltning (offentlighedsloven) samt almindelige forvaltningsretlige principper og god forvaltningsskik.

Sagsbehandlingsloven og offentlighedsloven er offentliggjort på www.lovgivning.gl

Nedenfor gengives i kort form de centrale forvaltningsretlige regler og principper.

12.1. Klage

Det følger af god forvaltningsskik, at kommunens afgørelse meddeles ansøgeren skriftligt. Afgørelsen skal indeholde en begrundelse samt henvise til relevante retsregler, medmindre afgørelsen giver ansøgeren fuldt ud medhold.

Skriftlige afgørelser, som kan påklages til en anden myndighed, skal endvidere indeholde en klagevejledning med informationer om klageinstans, oplysning om fremgangsmåde og eventuel tidsfrist. Dette gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver borgeren medhold.

Afgørelser truffet efter alderspensionslovgivningen kan påklages til Det Sociale Ankenævn efter reglerne i Landstingsforordning om socialvæsenets styrelse.

En afgørelse truffet af en kommunalbestyrelse, et kommunalt udvalg eller en bygdebestyrelse kan af parten påklages til Det Sociale Ankenævn, Postboks 689, 3900 Nuuk, inden for en frist af 4 uger, regnet fra modtagelsen af afgørelsen.

12.2. Sagsoplysning inden afgørelse

12.2.1. Indledning

Når en kommune træffer en beslutning, som har karakter af en afgørelse i sagsbehandlingslovens forstand, skal reglerne om sagsoplysning, partshøring, begrundelse m.v. følges, jf. nedenfor.

12.2.2. Partsbegrebet

Ansøgeren om alderspension og eventuelle tillæg er part i en sag. Endvidere gælder det generelt, at enhver anden person, som har en direkte, væsentlig, individuel og retlig interesse i en konkret sag, er part.

12.2.3. Oplysning af sagen/notatpligt

Kommunen er forpligtet til at sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, dvs., at der er det fornødne grundlag til at træffe en korrekt afgørelse.

Alle oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er af betydning for sagens afgørelse, og som mundtligt meddeles kommunen, skal noteres, jf. § 6 landstingslov om offentlighed i forvaltningen.

12.2.4. Udsættelse af sagen

Såfremt en part under sagens behandling anmoder om aktindsigt i sagens dokumenter, og denne anmodning efter landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltnings regler om partsaktindsigt skal imødekommes, skal kommunen som udgangspunkt udsætte sagens afgørelse, indtil parten har haft mulighed for at gøre sig bekendt med sagens dokumenter, jf. sagsbehandlingslovens § 11.

Herudover kan den, der er part i en sag, på ethvert tidspunkt af sagens behandling som udgangspunkt forlange, at sagen udsættes, indtil parten har afgivet en udtalelse til sagen. Kommunen kan fastsætte en frist for denne udtalelse. Dette følger af sagsbehandlingslovens § 21.

12.2.5. Høring af parterne

En kommunen skal som udgangspunkt høre en part over alle oplysninger vedrørende faktiske omstændigheder af væsentlig betydning for sagen, der kan være til ugunst for parten, jf. sagsbehandlingslovens § 19 (partshøring). Der kan dog efter en konkret vurdering undlades partshøring af visse typer af oplysninger.

Sker beregning af alderspension f.eks. på grundlag af oplysninger om A- og B-indkomst, som hidrører fra skattemyndighederne, kan der efter omstændighederne undlades partshøring herom.

Som karakteristiske eksempler på typer af oplysninger, hvis indhentelse ikke uden videre bør udløse en pligt til partshøring kan nævnes oplysning fra kirkebøgerne om parternes fødselsdata, folkeregisteroplysninger om den pågældendes civilstand og nationalitet, uomtvistede oplysninger fra skattemyndighederne om skattepligtig indkomst og i det hele taget oplysninger, der som følge af, at de hidrører fra vedkommende offentlige myndighed, har et tilsvarende autentisk præg.

Der må dog også foretages en bedømmelse af, om parten kan antages at have mulighed for ved tilvejebringelse af yderligere oplysninger at afsvække den pågældende oplysningens betydning for sagens afgørelse. I tvivlstilfælde bør der ske høring.

Det vil altid skulle fremgå af meddelelse til modtager om genberegning af alderspension og tillæg på hvilket grundlag genberegningen er foretaget. Dette gælder uanset om der er foretaget høring eller ej.

12.3. Afgørelse af sagen

12.3.1. Er sagen klar til afgørelse?

Inden sagen afgøres, skal kommunen overveje, om der er *indhentet alle de oplysninger*, som er nødvendige og hensigtsmæssige at indhente.

Kommunen skal herefter overveje, om der er *partshørt over alle væsentlige oplysninger*, som indgår i sagen, og som kan være til ugunst for en eller flere parter.

12.3.2. Afgørelsens form

Der er ikke et udtrykkeligt krav, at afgørelsen skal ske skriftligt, hvorved afgørelsen i princippet kan meddeles *mundtligt*. Det er imidlertid i overensstemmelse med god forvaltningsskik, at afgørelser som udgangspunkt meddeles skriftligt.

Departementet anbefaler derfor, at *alle* afgørelser meddeles skriftligt. Hvis en kommune vælger at meddele afgørelsen mundtligt, skal der under alle omstændigheder udfærdiges et notat herom, jf. lov om offentlighed i forvaltningen § 6, og en borger vil endvidere kunne kræve at få meddelt afgørelsen skriftligt, jf. sagsbehandlingslovens § 23, hvis ikke afgørelsen giver vedkommende fuldt ud medhold.

12.3.3. Begrundelse

Skriftlige afgørelser til borgerne skal efter sagsbehandlingslovens §§ 22 og 24 altid begrundes, hvis ikke borgeren får fuldt ud medhold.

Afgørelsen skal således altid indeholde en henvisning til de retsregler, afgørelsen er truffet efter. Herudover skal der være en kort angivelse af de faktiske omstændigheder/kendsgerninger, som kommunen har tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

I forbindelse med afgørelser, som meddeles mundtligt, bør vedkommende også altid informeres om begrundelsen. Det bør noteres, at dette er mundtligt meddelt.

12.3.4. Klagevejledning

I en skriftlig afgørelse, som ikke giver sagens parter fuldt medhold, skal der endvidere orienteres om, at kommunens afgørelse kan påklages til Det Sociale Ankenævn, jf. afsnit 12.1.

Uanset at afgørelsen meddeles mundtligt, bør der gives klagevejledning, og der bør foretages notat om, at vejledningen er givet.

En manglende klagevejledning bevirker, at klagefristen først løber fra det tidspunkt, klagevejledningen gives. Hvis der er givet klagevejledning, men der deri er angivet en for lang frist, kommer denne fejl som klart udgangspunkt modtageren til gode, således at klagen må antages for rettidigt indgivet, hvis den oplyste klagefrist overholdes.